

POSTANOWIENIE

21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. R.

przeciwko Z. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G., Skarbowi Państwa -
Prezydentowi Miasta Gliwice i Zakładowi Kominiarskiemu J. F.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej J. R.

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 9 marca 2023 r., V ACz 162/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta Gliwice o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gliwicach na rzecz adw. A. P. wynagrodzenie w kwocie 11 250 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt) zł, powiększone o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi J. R. z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 9 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie powoda J. R. na postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z 30 czerwca 2022 r. odrzucające pozew o zapłatę w stosunku do pozwanego „Zakładu Kominiarskiego J. F.”. Sąd odwoławczy stwierdził, że Sąd pierwszej instancji poprawnie ustalił stan faktyczny, a swoje rozstrzygnięcie należycie uargumentował w prawidłowo sporządzonym uzasadnieniu, zawierającym wszystkie niezbędne elementy. Zarzuty podniesione w zażaleniu Sąd drugiej instancji uznał za nietrafne. Powód oznaczył jako stronę pozwaną Zakład Kominiarski J. F., a co do takiego oznaczenia podtrzymał swoje stanowisko pismem procesowym z 26 maja 2022 r., w którym jednoznacznie wskazał, że pozwanym nie jest J. F., a Zakład Kominiarski J. F. (k. 1212 i 1213). Sąd Apelacyjny wskazał, że gdy chodzi o osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, firma, pod którą ją prowadzą, nie jest podmiotem praw i obowiązków. W konsekwencji wskazany Zakład nie jest osobą prawną ani jednostką organizacyjną, której ustawa przyznaje zdolność prawną. Z tej przyczyny zachodzi brak zdolności sądowej po stronie pozwanej, co prowadzi do odrzucenia pozwu. Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, że powód został pouczone 24 maja 2022 r. na rozprawie o treści art. 64 k.p.c. i art. 199 k.p.c. oraz zobowiązany do wskazania, czy pozwanym jest J. F., czy też Zakład Kominiarski J. F. (k. 1203 i 1204). Określenie kto jest pozwanym zależy od woli strony powodowej. Wadliwe oznaczenie strony może zostać naprawione w drodze sprostowania oznaczenia strony, które polega na uzupełnieniu lub konkretyzacji pierwotnego oznaczenia strony. Powód oznaczył jednak stronę pozwaną w pozwie, a także dalszych pismach procesowych, wskazując wprost jednoosobową działalność gospodarczą (firmę) nieposiadającą zdolności sądowej, co skutkowało odrzuceniem pozwu w stosunku do tego podmiotu.

Powód wniósł od postanowienia Sądu odwoławczego skargę kasacyjną, w której zarzucił:

1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 43(2) § 1 k.c. oraz art. 43(4) k.c. poprzez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że nazwa firmy nie oznacza, że stroną postępowania jest podmiot nieposiadający zdolności sądowej, podczas gdy stroną w postępowaniu sądowym jest osoba fizyczna posiadająca zdolność sądową,

2) naruszenie przepisów postępowania:

- a) art. 64 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że pozwanym był podmiot nie posiadający zdolności sądowej Zakład Kominiarski J. F.,
- b) art. 71 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i odrzucenie pozwu w stosunku do pozwanego J. F. po czterech latach toczącego się z jego udziałem postępowania,
- c) art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że intencją powoda było skierowanie postępowania przeciwko Zakładowi Kominiarskiemu J. F., a nie przedsiębiorcy J. F. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Zakład Kominiarski J. F. a zatem, że w sprawie doszło do pozwania podmiotu nie posiadającego zdolności sądowej, mimo że z całokształtu okoliczności faktycznych wynikało, że pozwanym jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Zakład Kominiarski J. F.

W ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że analiza uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 9 marca 2023 r. prowadzi do wniosku, iż postanowienie to w sposób oczywisty narusza wskazane w podstawie kasacyjnej przepisy prawa materialnego i procesowego. W dalszej kolejności powód powtórzył poszczególne zarzuty kasacyjne.

W odpowiedzi na skargę pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta Gliwice zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jednak nie została spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z 26 kwietnia 2006 r., II CZ

28/06, nie publ., z 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Należy dodać, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest jednak samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i powołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie daje podstawy do podzielenia tezy skarżącego, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Oznaczenie pozwanego jako Zakład Kominiarski J. F. nie było prawidłowe, gdyż tak określona jednostka nie ma zdolności sądowej, zaś powód pomimo zwrócenia mu przez Sąd na powyższe uwagi i udzielenie stosownych pouczeń nie zmienił stanowiska (k. 1203, 1204, 1207, 1212, 1289). Należało więc wyeksponować, że pozew jest kierowany przeciwko J. F. – prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą „Zakład Kominiarski J. F.”. W przypadku gdy działalność gospodarczą prowadzi osoba fizyczna, to osobie fizycznej przysługuje przymiot zdolności sądowej. W stanie faktycznym sprawy Zakład Kominiarski J. F. jest nazwą identyfikującą jedynie przedmiot działalności osoby fizycznej. Dopiero w skardze kasacyjnej powód właściwie oznaczył pozwanego, ale nastąpiło to po upływie zakreślonego terminu, a zatem nie mogło wywołać zamierzonych skutków prawnych.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Wniosek Prokuratury Generalnej RP (wykonującej obowiązkowe zastępstwo procesowe pozwanego Skarbu Państwa) o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż nie zachodziła potrzeba obrony praw Skarbu Państwa, a zatem nie mogło być mowy o celowych kosztach w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, rozstrzygnięto stosownie do art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (jedn. tekst: Dz.U. z 2022 r. poz.1184 ze zm.) oraz § 2 i § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 8 i § 16 ust. 4 pkt 2 oraz § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z

dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763).

(E.C.)

r.g.